

Сьогодні

Урок
№92

Написання -н- і -нн- у прикметниках

Мета: навчити утворювати прикметники за допомогою суфіксів -н- та -нн-; розвивати навички розбору слів за будовою; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності; виховувати повагу до рідної мови, уважність та швидкість під час розв'язання тестових завдань з однією правильною відповіддю.

Робота із
підручником
«Українська мова»
Н. Голуб та ін.,
с. 145-147.

Копанка

Корба

Строкатий

1. Коли відбувається подвоєння букв як наслідок їх збігу?
2. Коли пишемо -н- і -нн- у прикметниках?

Сформулюйте особисті цілі на урок.

Сьогодні

Від поданих іменників утворіть прикметники, запишіть їх. Розберіть за будовою 3-4 прикметники. Висловіть припущення, щодо написання -н- і -нн- у прикметниках

Осінь, туман, лимон, магазин,
вечір, повітря, торф, літо.

Осі^нні^й, туман^ний, лимон^ний,
магазин^ний, вечір^ний, повітря^ний,
торф'я^ний, літ^ний.

Сьогодні

Розгляньте таблицю. Проаналізуйте її та поясніть, у яких випадках пишемо одну або дві букви н. Доберіть до правил власні приклади

Глиняний?
Глинянний?

Пісений?
Пісенний?

Височений?
Височенний?

Пишемо -н-

У відносних і присвійних прикметниках, утворених за допомогою суфіксів -ан-(-ян-), -ен-, -ин-, -ін-(-їн-): *глиняний, крижаний, спокійний.*

Розгляньте таблицю. Проаналізуйте її та поясніть, у яких випадках пишемо одну або дві букви н. Доберіть до правил власні приклади

Глиняний?
Глинянний?

Пісений?
Пісенний?

Височений?
Височенний?

Пишемо -нн-

у прикметниках із суфіксом -н-, утворених від іменників з основою на -н-: *осінь - осінній, . будень - буденний, латунь - латунний.*

у прикметниках з наголошеними суфіксами -анн-(-янн), -енн-, що вказують більшу міру вияву ознаки або неможливість дії: *здоровенний, височенний, невблаганний, нездоланний.*

Замініть речення і словосполучення прикметниками й запишіть їх. Поясніть написання -н- та -нн-

1. Каша з пшона. 2. Повидло з яблук. 3. Посуд зі скла. 4. Гроза влітку. 5. Двері на балкон. 6. Дощ восени. 7. Взуття зі шкіри. 8. Плити з каменю.

1. Пшоняна каша. 2. Яблучне повидло. 3. Скляний посуд. 4. Літня гроза. 5. Балконні двері. 6. Осінній дощ. 7. Шкіряне взуття. 8. Кам'яні плити.

Вода... Її так багато на нашій планеті. Вона розлилась здорове(н, нн)ими морями, вирує нескінче(н, нн)ими океанами, тече в стрімких блакит(н, нн)их ріках і підзем(н, нн)их ручаях, невтримно нуртує в голубих озерах і дзюркотить у звичай(н, нн)ій лісовій копанці. Вона напоїла все живе й суще на землі й зробилася вірним супутником нестрим(н, нн)ого технічного прогресу, добрим джерелом квітування виплеканої хліборобом ниви. Вода — невичерп(н, нн)е благо й дарунок природи (За І. Падалкою).

- Чому автор називає воду благом і дарунком природи?
- Які виклики, пов'язані з водою, постають сьогодні перед людством?
- Назвіть кілька способів подолання їх.

Прочитайте текст. Запропонуйте заголовок до нього. Усно перекажіть. Визначте розряди прикметників і ступені порівняння. Поясніть написання -н- або -нн-. Визначте спосіб творення виділених слів. Доберіть фразеологізми зі словом *вода*

Найздоровіша й найсмачніша та вода, що схована в колодяз(н,нн)ій споруді. Скільки на українській землі криниць і колодязів! Є скромні копанки, викладені камінцями, є польові криниці з важким надій(н, нн)им ланцюгом, з корбою або журавлем. Трапляються монументаль(н,нн)і колодязі, що будувалися довго, ґрунтовно, з вигадкою. Подорожній може присісти біля колодязя й відпочити поруч із затишною, привіт(н,нн)ою криницею, побесідувати з доброю людиною біля колодязя-здорованя з бето(н,нн)им оголовком, строкато оздобленим кольоровим склом.

Прочитайте текст. Запропонуйте заголовок до нього. Усно перекажіть. Визначте розряди прикметників і ступені порівняння. Поясніть написання -н- або -нн-. Визначте спосіб творення виділених слів. Доберіть фразеологізми зі словом *вода*

Часом криниці й колодязні споруди прикрашають написами, які попереджають, закликають, нагадують: «Вода — справжнє диво природи», «Подорожній, зупинись, випий найкращої води на Сватівщині!».

Вода міцно з'єднує серця, про які люди незабаром скажуть: «Вони між собою нерозлийвода» (За В. Супруненьком).

^{якісний, найвищий} Найздоровіша ^{відносний} й ^{якісний, найвищий} найсмачніша та вода, що схована в ^{відносний, суфіксальний} колодязній ^{якісний} споруді. Скільки на ^{якісний} українській ^{якісний} землі ^{якісний} криниць і колодязів! Є скромні ^{відносний} копанки, викладені камінцями, є ^{якісний} польові ^{якісний} криниці з важким ^{якісний} надійним ^{якісний} ланцюгом, з корбою або журавлем. Трапляються ^{якісний} монументальні колодязі, що будувалися довго, ґрунтовно, з вигадкою. ^{іменник} Подорожній може присісти біля колодязя й відпочити поруч із ^{якісний} затишною, ^{якісний} привітною ^{якісний} криницею, побесідувати з ^{якісний} доброю людиною біля колодязя-здорованя з ^{відносний} бетонним оголовком, строкато ^{відносний, суфіксальний} оздобленим ^{якісний} кольоровим ^{якісний} склом.

Часом криниці й ^{відносний} колодязні споруди прикрашають написами, які попереджають, закликають, нагадують: «Вода — ^{якісний} справжнє диво природи», «Подорожній, зупинись, ^{якісний, найвищий} випий найкращої води на Сватівщині!». Вода міцно з'єднує серця, про які люди незабаром скажуть: «Вони між собою нерозлийвода» (За В. Супруненьком).

Спишіть, уставивши пропущені букви. Визначте основну думку тексту. Чому треба берегти воду? Розкажіть, які способи збереження якості води ви вважаєте ефективними

Українські самотут..і криниці давно приваблюють увагу цінителів народ..ої творчості. Але з роками ці дорогоці..і надба..я зникають. Ми маємо зробити все, щоб зберегти найціліший витвір природи — людину — і безці..ий дарунок — чисту воду, щоб журавлі — надкринич..і боги — не гойдали порожніх відер над кринич..ими очима землі (З журналу).

З *нн* треба писати прикметник

А) весня..ий;

Б) піз..ій;

В) незмі..ий;

Г) соняч..ий.

Я не міг, не хотів це робити.

Я це робив, але не вдалося.

Я це робив із допомогою.

Я це робив, хоча були помилки.

Я це робив, але не відразу.

Я це зробив.

Це було дуже просто!

**Підручник, с. 147,
вправа 360.**

*Короткий запис у щоденник
С. 147, впр. 360.*

